

DOSSIER DE PREMSA

CICLE “AMICS”

Exposicions:

- “NERUDA-RODRÍGUEZ ARIAS cases per a un poeta”
- “OIZA-OTEIZA en el paisatge”

DEMARCATIÓ DE BARCELONA
COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA
16 DE SETEMBRE DE 2004

3. Bibliografia compartida

L'arquitecte català Germán Rodríguez Arias —deixeble i seguidor de Le Corbusier— va ser un dels fundadors del GATCPAC (Grupo de Artistas y Técnicos Catalanes para el Progreso de la Arquitectura), moviment de d'avantguarda arquitectònica. Les seves obres constitueixen un referent ineludible de l'arquitectura catalana.

Durant el seu exili de setze anys a Xile, treballà amb Neruda en la projecció i creació de diversos encàrrecs del poeta.

La col·laboració de Pablo Neruda (Parral, 1904 – Santiago de Xile, 1973) i Germán Rodríguez Arias (Barcelona, 1902-1987) s'emmarca a Xile, en dues etapes, dos intensos períodes en què el poeta encarrega diversos projectes d'habitatge i mobiliari a l'arquitecte català

1943-1948

- Neruda encarrega la primera ampliació d'un petit refugi existent a Isla Negra (a la costa xilena).
- Rodríguez Arias participa en la reforma de l'habitatge de Neruda i Delia Carril a Santiago de Xile (que anomenaran Michoacán de los Guindos), on també dissenya un petit teatre al fons del jardí que Neruda anomenà Federico García Lorca i una constucció annexa, el Taller de Delia.
- Rodríguez Arias dissenya diverses peces de mobiliari amb Neruda. El cas més cèlebre és la butaca "Isla Negra", feta de fusta de pi i pell de vedell nonat, la qual acabarà produint -se en sèrie fins a l'actualitat.
- Rodríguez Arias realitza una sèrie de propostes per a la segona ampliació de la casa d'Isla Negra, les quals no es construïran.

1953-1957

- Rodríguez Arias rep l'encàrrec de dissenyar La Chascona, un petit habitatge als peus del Cerro San Cristóbal (Santiago de Xile), l'amagatall on Neruda compartí el seu amor amb Matilde Urrutia.
- Neruda es compra una casa a Valparaíso, a la qual anomena La Sebastiana. Encara avui n'és confosa l'autoria del projecte definitiu.

El 1957, Rodríguez Arias s'instal·la a Eivissa, on exercirà com a arquitecte municipal i, alhora, d'arquitecte independent fins als anys seixanta. Serà també, cònsol honorari de Xile a Eivissa.

4. Projecte creatiu

Neruda triava estratègicament els llocs on edificaria les seves cases a propòsit d'algun projecte personal, ja sigui un llibre —com en el cas de *Canto General* i la casa d'Isla Negra— o una relació —la casa de La Chascola i la seva amant Matilde Urrutia—. Són sempre llocs amb preexistències sorprenents i extravagants que el fascinen: la proximitat d'un zoològic i el soroll de les feres, l'existència d'un salt d'aigua, un petit refugi de pedra a pocs metres de l'oceà construït per un vell mariner espanyol, etc. L'arquitecte no intervé en aquest primer capítol, individual i sempre envoltat d'una certa èpica, sinó que apareix més tard amb la tasca difícil de posar en ordre totes les idees del poeta.

Sembla que Neruda acostuma a tenir una idea bastant clara d'allò que vol, de com habitar els espais. Sovint, però, les seves idees són fragmentàries, inconnexes. Llavors és quan Rodríguez Arias intervé com un projectista agudíssim, especialment en planta, capturant els pensaments que el seu client proposa, assumint els punts de partida del poeta i copsant una altra forma d'habitar. Aquesta dinàmica, lluny d'incomodar o condicionar la tasca de projectar, és l'impuls d'una arquitectura on hi cap tot, on cap idea,

per rara o extravagant que sembli, quedarà arraconada. L'arquitecte li donarà mida, forma i estructura amb el mateix ànim, si és possible, que el seu client.

*«Yo construí la casa.
La hice primero de aire.
Luego subí en el aire la bandera
y la dejé colgada
del firmamento, de la estrella, de
la claridad y de la oscuridad»
(del poema A la Sebastiana)*

OIZA-OTEIZA en el paisatge

1. Dades generals

- **Inauguració:** 28 d'octubre
 - 20.00 h: Presentació de l'exposició i catàleg a càrrec dels comissaris
 - 22.00 h: Inauguració de l'exposició a càrrec del President de la Demarcació de Barcelona del CoAC, Jordi Ludevid
- **Inclou dues exposicions**
 - ⇒ **ENTRE PUES. Arquitectura i estatuària a Arantzazu (1950-57)**
 - **Data:** del 28 d'octubre al 12 de novembre
 - **Comissariat i disseny:** Javier González de Durana, Fernando Marzá, Josep Quetglas, Guillermo Zuaznabar
 - **Gràfica:** Joan Barjau
 - **Col·laboradors:** Artium. Centro-Museo vasco de Arte Contemporáneo
 - ⇒ **LÍNIA DE DEFENSA. Museu a la casa obrador d'Altzuza (1992-2002)**
 - **Data:** del 28 d'octubre al 10 de desembre
 - **Comissariat i disseny:** Fernando Marzá, Josep Quetglas, Guillermo Zuaznabar
 - **Gràfica:** Joan Barjau
 - **Filmacions:** Manuel Asín

2. Continguts

Els plànols originals, apunts, croquis, maquetes, fotografies, escultures i documentals són els testimonis que ajudaran a posar de relleu l'amistat que van tenir l'arquitecte Francisco Javier Sáenz de Oiza i l'escultor Jorge Oteiza durant gairebé cinc dècades.

L'exposició pretén mostrar un contingut doble. Per una banda, explicar en què consisteix el treball d'un arquitecte, "de què fa", què és el més específic del seu ofici. Així, el centenar d'apunts, croquis, plànols i maquetes que formen la documentació dels projectes d'Arantzazu i d'Altzuza permeten donar una mostra del nivell de rigor altíssim i del mestratge en l'ofici de Sáenz de Oiza.

Per un altre costat, tot i la inauguració recent del museu Oteiza, l'obra de l'escultor acostuma a ser presentada arrencada del territori en què el seu autor va voler ancorar-la, com si Oteiza hagués viscut i treballat en el limbe, i no en i per a unes condicions col·lectives, històriques i geogràfiques concretes. L'exposició proposa una mirada que retorna Oteiza al seu sòl, amb set escultures i set documentals que registren intervencions de l'escultor en altres llocs concrets del territori.

3. Bibliografia compartida

La relació de l'arquitecte Francisco Javier Sáenz de Oiza i l'escultor Jorge Oteiza és una història coincident en els seus inicis i finals. La seva amistat i col·laboració s'inicia amb motiu de la construcció de la basílica d'Arantzazu, a la dècada dels cinquanta. Gairebé cinc dècades després, al final de la vida d'ambdós, el projecte i construcció del museu Oteiza d'Altzuza —una ampliació de la casa on va viure l'escultor—.